

ซีรีส์ชุดผีบุญในอีสาน (1) : ศึกษาประวัติศาสตร์ ไม่ใช่รื้อฟื้นหาคะเช็บ

written by หทัยรัตน์ พหลทัฬห | พฤษภาคม 30, 2021

The Isaan Record พาคุณผู้อ่านไปทำความรู้จักประวัติศาสตร์อีสานในซีรีส์ชุด “ผีบุญในอีสาน” ซึ่งเป็นเรื่องราวของกลุ่มผู้มีความคิดต่างได้ลุกฮือต่อต้านผู้ปกครองเมื่อ 120 ปีที่แล้ว จนถึงปัจจุบันในผืนดินอีสานยังมีกลิ่นคุ้งให้คอยได้ศึกษา

หทัยรัตน์ พหลทัฬห เรื่อง

หากย้อนประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ของ “ขบวนการผีบุญ” หรือ รัฐสยามเรียกการปฏิบัติการของผู้ขัดขืนอำนาจรัฐเมื่อช่วงปี 2444-2445 ว่า “กบฏผีบุญ”

การจะกล่าวหาอ้างสิ่งที่เป็นประวัติศาสตร์ โดยที่ผู้เขียนไม่ได้อยู่ในที่เกิดเหตุ เป็นสิ่งที่ยากยิ่ง ทว่าก็มีตำรับตำราบันทึกไว้ให้คนรุ่นหลังได้เล่าเรียนอยู่เป็นอันมาก แต่อาจจะไม่ได้ถูกส่งเสริมให้เป็นตำราเล่าเรียนเหมือนประวัติศาสตร์บางหน้าฉาก

สาเหตุที่ทีมงาน The Isaan Record นำเรื่องราวแต่หนหลังมาเล่าซ้ำนั้น ไม่ต้องการรื้อฟื้นพาตะเช็บ ทว่าเรื่องราวเหล่านี้ยังไม่เคยถูกชำระ สะสาง ยังไม่มีการบอกเล่าอย่างถูกต้อง แม้เวลาจะผ่านมาเนิ่นนานกว่า 120 ปีแล้วก็ตาม

การชำระประวัติศาสตร์ แม้จะเจ็บปวด อีกทั้งอาจไม่ได้เห็นภาพของความเป็นจริงเต็มร้อย แต่อย่างน้อยก็เป็นการเยียวยาบาดแผลในใจของคนรุ่นหลังที่ถูกกล่าวว่า “เป็นลูกหลานกบฏ” ซึ่งเป็นบาดแผลใหญ่ที่เป็นตราประทับมาจนถึงทุกวันนี้

พวกเขาทุกข์ทนจากการถูกกดขี่ข่มเหง รีดนาทาเร้น มารุ่นแล้วรุ่นเล่า แม้จะผ่านมากกว่าร้อยปี กงล้อประวัติศาสตร์ก็ยังไม่ช้าเต็ม

จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าการเติบโตและการต่อสู้ของคนเสื้อแดงเมื่อปี 2553 มีคนบางกลุ่มที่สืบทอดแนวคิดของ “ขบวนการผู้มีบุญ”

ส่วนหนึ่งจากบทความเรื่อง “กลอนลำ ตำราพยากรณ์ อดุมการณความคิด : อาวุธสู้รบของกบฏผีบุญกับ กรุงเทพมหานคร” ในซีรีส์ชุดนี้ เขียนโดย วีระวรรธ สมณี ได้อ้างอิงบทสัมภาษณ์ ‘ดีเจต้อย’ พิเชษฐ ทัพุดดา หนึ่งในแกนนำแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งต่อมาถูกตัดสินในชั้นฎีกาในคดีเผาศาลากลาง จังหวัดอุบลราชธานี ตลอดชีวิต

“บรรพบุรุษผมก็เคยถูกฆ่าแบบนี้ वासนาเขาไม่ดีเท่าผม บ่ผมถูกกล่าวหาว่าเป็นกบฏผีบุญ ถูกตัดคอเลยนะ ผมโชคดีกว่าเยอะ แค่อึดใจตลอด

เปิดใจกับสำนักข่าวแห่งนี้

เรื่องราวการถูกปราบปรามของขบวนการผู้มีบุญ เมื่อปี 2444 จึงไม่แตกต่างจากเรื่องราวของคนเสื้อแดงเมื่อปี 2553 จะผิดแผกกันก็แค่กาลเวลาและจำนวนตัวเลขของผู้ถูกปราบเท่านั้น

ในบทความเดียวกันยังได้อ้างอิงบทสัมภาษณ์ ธีระพล อันมัย อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่บอกว่า หากกลับไปในยุคที่เขาปราบกบฏผีบุญ เมื่อวันที่ 4 เดือน 4 ปี 2444 ที่ทำให้คนลาวอีสานถูกยิงตายถึง 300 คน ที่บ้านสะพือ อำเภอดงรัก จ.อุบลราชธานี คนแบบไหนที่ถูกยิงตาย มันมีเรื่องอะไรที่ทำให้คนอีสานต้องลุกขึ้นมาประท้วง มารวมกันเพื่อเรียกร้อง

เดือนเมษายนเมื่อปี 2444 เป็นช่วงการปราบปราม เช่นฆ่า ไล่ล่า ผู้เห็นต่าง ผู้คิดก่อกบฏในผืนแผ่นดินภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ ดินแดนที่เคยเป็นลาว จนทำให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 300 คน บางส่วนถูกนำตัวไปรวมกันที่ทุ่งศรีเมือง เมืองอุบลราชธานี แล้วสังหารที่นั่น

การเคลื่อนไหวของผู้เห็นต่างในยุคนี้กับเหตุการณ์กบฏผีบุญที่ผ่านมากกว่า 120 ปีแล้ว แต่ก็ยังสามารถเทียบเคียงห้วงเวลาได้ว่า เดือนเมษายน พฤษภาคม เรื่อยจนถึงเดือนมิถุนายน ในอดีตเป็นช่วงของการการไล่ล่า ปราบปราม และทำให้กลัว

ขณะที่ในยุคนี้ข้อมูลจากศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนระบุว่า ช่วง 9 เดือนที่ผ่านมา มีผู้ที่ถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับการแสดงออกและการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากถึง 635 คน ถูกแจ้งข้อหาตาม ม.112 จำนวน 94 คน ส่วน ม.116 ที่ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการยุยงปลุกปั่น จำนวน 103 คน ไปจนถึง พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ 99 คน และการกระทำความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ 44 คน

ใครเลยจะคิดว่า เวลาผ่านกว่าร้อยปี ประวัติศาสตร์จะยังย่ำอยู่รอดเดิม อีกทั้งยังคอยซ้ำรอยผู้คิดต่าง ผู้เพียงต้องการได้รับความเท่าเทียม ผู้เพียงเพียรหาความยุติธรรมและการได้รับการแบ่งปันทรัพยากรอย่างเท่าเทียมว่า “เป็น

กบฏ”

กองบรรณาธิการ The Isaan Record ได้รวบรวมเรื่องเล่าจากหนังสือหลายเล่ม รวมถึงสัมภาษณ์ผู้ศึกษาและมีส่วนเกี่ยวข้อง อาจจะไม่ครบถ้วนอย่างที่ใจปรารถนา แต่ก็ถือได้ว่า เพียงพอสำหรับการเติมเรื่องราวที่กำลังถูกทำให้เลือนหายต่อผู้อ่านอีกรุ่น

หวังว่า ผู้อ่านจะร่วมเรียนรู้ปัจจุบันและชำระประวัติศาสตร์ไปด้วยกัน